

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicija, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne šte. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvenišnj delje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Zapuščina Lutrova.

„Ljubite se med sabo, v tem se bode spoznalo, da ste moji učenci“, rekel je naš božji Učenik in Zveličar. „Sovražite papeža, nad tem se bode spoznalo, da ste moji verni“, nekako tako je rekel Luter, in te njegove besede se izvršujejo do današnjega dne. Kedar je Lutra vest pekla, ali kakor je sam rekel, kedar ga je hudič skušal, začel je ravsajati zoper papeža, in glejte, pomagalo je, vest ga ni več pekla. Kedar je hotel moliti, in mu je vest očitala, koliko zlega je učinil po svetu, jezil in togotil se je nad papežem, in potem je goreče molil. Čudna priprava taka za molitev, poreče marsikdo. Ali tako se godi človeku, kateri darove sv. Duha, dar uma in dar učnosti napak obrača. Bog ga izroči njegovim strastim.

Vsaka kriva vera se s časom spreminja, tako, da je prvi komaj podobna, tako je bilo od nekdaj s krivimi verami in tako je sedaj pri protestantizmu. Protestantovska vera na Nemškem ima 40 ločin, vsaka njih ima svojo osnovo, in tudi med privrženci jedne in iste ločine ni jedinstvi, resnice iščejo in iščejo, pa je le ne najdejo. Razkol — to jim je jedinstvo. Vsak nauke po svoje obrača, kakor njih začetnik. A kdor hoče drugim dati red in jedinstvo, mora sam to imeti. Znak našega stoletja je: preiskovanje, a le zarad preiskovanja, napredek brez zavednosti. Vse liberalne fraze in vse napredovanje na zadnje pripeljejo le do tje, kjer se podkopuje vera in prestol; to je že davno program tajnih društev; kaj bi bilo sicer vernim „čistega nauka“ še treba posebnih tajnih društev, ako ni to njih namen.

Naj se protestantje med sabo sovražijo,

kolikor drago, v sovraštvu do Rima, do vidnega poglavarja svete Cerkve, v tem so si edini, umoslovci (racionalisti) in stari luterani; to se je sedaj pokazalo pri tako zvanih Lutrovih slavnostih, ktere so se v tem izšle, da so zabavljali na katoliške mračnjake, na njih poglavarja unstran gorá. Sicer je pa vsa ta slovesnost propad luteranstva tako sijajno pokazala, da malo ktera stvar tako očitno. Lutra so proslavljali možje, ki od kršćanstva nimajo drugega kakor ime, proslavljali so ga ateisti, katerim je Luter vse preveč veren, ki so v prostem preiskovanju daleč prekosili moža, kterege ime proslavljajo, pokazalo se je, da protestantizem vzdržuje le še državna sila, sicer bi že bil davno razpadel, duševni vezi med protestantizmom že dlé časa ni, ali prav za prav je nikdar ni bilo; a kraljestvo med sabo razdeljeno ne more obstati. V Avstriji so pa Lutra praznovali na dunajskem vseučilišču najbolj potomci izraelskega ljudstva, tistega ljudstva, ki je čas svojega obiskovanja zgrešilo, a sedaj se potikuje med drugimi narodi, kristjanom pa je za kaznen, kedar se ne zavedajo več svojega prvenstva. Ti so povsod prvi za napredek — kakor ga naš vek razume, takisto kakor se namreč črvi oživé v trohnjenem lesu. Koliko pa je proslavljenec nemških protestantov storil za nemško slovstvo, to je zgodovinsko preiskovanje do dobrega pokazalo; pač je nemški jezik obogatil s celim slovarjem psovok in grajalnih izrazov, o drugih zaslugah pa molči zgodovina, kar je sicer Luter dobrega zapustil svojim vernim, to je vse vzel iz papeštva; tedaj njegova zasluga je le: upor do katoliške cerkve in sovraštvo do vidnega poglavarja sv. Cerkve.

Ako je pa znamenje vseh krivover ločenec od Rima in sovraštvo do vidnega poglavarja,

tako smo pa katoliki na pravem potu, ako oziramo v Rim, in v rimskem papežu spoštujemo namestnika Kristusovega na zemlji. Iz tega se tudi pozna, zakaj da vsa katoliška društva, kjer koli se osnujejo, povdarjajo udanost in pokorščino do Rima, misijonarji iz daljnih krajev sveta ozirajo se zaupljivo v Rim, kjer je središče katoliške jedinstvi. Kolikor bolj tedaj krivoverci in razkolniki in v novejših časih bogataji in novi pagani Rim napadajo, in vidnega poglavarja svete Cerkve sovražijo, toliko tesneje se moramo mi Rima okleniti, toliko bolj goreče moramo prositi, da bi Bog osramotil sovražnike katoliške Cerkve, poveličal slavo katoliške Cerkve, da bi postala jedna čeda in jedne pastir. To je naša katoliška politika, ktera tudi prestolom ne more biti nevarna, ker oboje oblasti, cerkvena in državna, imate svoj začetek le iz jednega in istega vira: „boj se Boga in spoštuj kralja“. Sporočila o Lutrovih slavnostih so v nas obudile in na novo oživile te misli, morda da tudi komu drugemu kaj koristijo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. novembra.

Avstrijske dežele.

Dnevni red prihodnji seji *državnega zbora* dne 4. decembra 1883 na Dunaji bode ta-le: Nasvet poslanca dr. Jacques-a in tovarišev, kar se tiče preuredbe kazenskega reda dne 23. maja 1873; nasvet poslanca Zaharije, Hermana, Eduarda pl. Porthheim in tovarišev, zarad olajšanja davka za stanovališča revnih ljudi; poročilo budgetnega odseka o dvanajstem letnem poročilu kontrolne komisije državnega zbora za državni dolg; poročila budgetnega odseka o stavbenih računih za železnice izpe-

Listek.

Popotne črtice iz domačije.

(Dalje.)

Zdaj smo pa v Bohinji, zdaj! Tam pred nami so Bitinje, to kaže pisana cerkev. Še jo poznam. Pred 23 letni me je tu vjel dež in čepel sem pod lopo več ko uro časa. Od tod pokaže se nam tudi z odrom obdana cerkev na Bistrici. Kaj lepo se bo zagledala tu, ko bo gotova, ker je ravno tako postavljena; kaj drugače, pa je vtis ves drug, ni ga pravega.

Voz drdra čez most v vas in izkream se na pošti. Ura se je že za eno pomaknila se čez poldne, mene trese mrz in — lakota, toraj le brž kaj na mizo! Dobro, — hm! cenó — ne! Tu sem dobil telegrafičnega nadzornika, ki je prišel ogledovat si telegrafično postajo, ker neki državi ne nese. Radi bi jo združili s pošto, da bi bilo manj stroškov. Marsikdo bi ugani to. Če bi državi vsaka pošta in vsaka

telegrafična postaja nesla denar, čemu pa potlej ljudje plačujejo davek v državno blagajnico, iz ktere zajema trgovinsko ministerstvo to, kar mu primanjka? Pa gospod nadzornik, prijazen mož, rekel je, da to njega ne briga, a da bo moral že poštar prevzeti telegrafstvo tu, drugače ne kaže. Ko sva se pri krčmarji, kjer nama je stregla urna Gorenjka, rešila z okroglim, peljal se je on navzdol, jaz pa sem vkretil proti cerkvi, kjer se je lansko leto zgodila taka nesreča.

Kakor sem že prej omenil, stoji cerkev, ki bo zdaj kmalo gotova po unanjem, na lepem prostoru, proti stari (ktera mi še v spominj ne more priti) tako velikanska, da se človek, ki zdaj še ostanke vidi, res čuditi mora. Prav je, da je največe poslopje v vasi hram božji, drugače ga utegne prekositi še šola, kakor je marsikje in ne v malo krajih. Prva reč v vsaki občini katoliški, ako hoče biti srečna, bodi cerkev, in prvi veljavni mož gospod župnik, ker je on gotovo, prav gotovo najizobraženejši v vsi občini; izjem je tako

malo, da o njih ni govoriti. Še le za njim prideta župan in učitelj. Kjer je pa šola ali županija viša in ponosnejša od cerkve, tam ni dobrih in tudi ne srečnih ljudi.

To se mi je zdelo, ko sem šel proti cerkvi, ktere sprednji del z zvonikom vred je še ves oklepán z odri. Na vrhu zvonika pa se je že svetilo zlato jabelko, tudi je bilo na strehi videti in dol slišati kleparjev.

Tužen spomin nesreče, naj bi jo vsi kmalo pozabili! Bohinjci so rekli, da je to zgodilo se po božji volji, ne pa po kaki nemarnosti, še manj pa po hudi volji, ker o tej še govoriti ni.

Ogledavši si novo in staro cerkev od zunaj in znotraj stopim v farovž. „Oj, saj niste Vi!“ — mi doni iz ust gospoda župnika. Pa sem bil, o tem se je vljudni gospod brž prepričal, ko sva sedela za mizo. Kratek pogovor o tem in onem, bohinjski sir, ki bo o gosp. Mesarji vedel večne čase pripovedovati, je okusen, potem pride gosp. Faleschini ml., ki je bil pripeljal si ogledat delo. Še nekoliko

ljane na državne stroške: a) Rakonice-Protivin, b) Divača-Pola, c) Tarnov-Leluhov, d) Siverich-Spalato s stransko progo v Šebenik in e) Kriegsdorf-Römerstadt; poročila o peticijah.

Obrotniških nadzornikov se bode za prvi čas le deset imenovalo in bodo imeli nalogo vse tovarne odkazanega jim okraja brez razlike izdelka nadzorovati. Se le pozneje, ko se bo upeljava že udomačila, jele se bodo nadzornikom tovarne ločiti po razliki izdelkov, in se bodo tudi nadzorniki primerno pomnožili.

Admiral baron Pöckh, načelnik pomorske sekcije pri državnem vojnem ministerstvu, je odstopil in na njega mesto ima priti contre-admiral baron Sterneck, tako je bilo brati po časopisih. V ogerski delegaciji so nekteri grajali vlado, zakaj da je zastran „korzarja“ (barke, ki ima na morji stražiti sovražnikove barke) v letu in dnevu premenila svoje nazore, ker lansko leto je zahtevala 200.000 gold. za tako barko, teh ni porabila, sedaj (letos) je pa zahtevala 400.000 gold. v ta namen. Tudi so povdarjaje važnost pomorstva s tem nekako zbadali vodstvo pomorstva, češ, da se za to premalo stori. Mogoče, da Pöckh zaradi tega želi odstopiti. Drugi pa pravijo, da je bolehnost vzrok odstopu. „Pester Lloyd“ pravi ob koncu svoje razprave v ti stvari: Naše pomorstvo se mora pomnožiti, ker sedanje brodovje bi ne moglo braniti Trsta ali Reke, ko bi bila napadena. Baron Sterneck je bil prejšnji teden na Dunaji, potem je šel v Polo nazaj, 17. t. m. pa je bil zopet na Dunaji.

Artski predor pozdravili so tudi na Ogerskem z veliko navdušenostjo, kajti ravno ogerska država osobito veliko živine in žita na Francosko pošilja. Avstrija sezidala je železnico in dala Arl prevrtati. Madjarov dolžnost je pa sedaj Donavo uravnati. Neprecenljivega pomena je pa ta nova in naravnostna zveza s Francozi za našo trgovino, ki bo sedaj lahko ceneje francoske izdelke na trg postavljala, kakor se je to do sedaj godilo.

Baron Živkovič, sekcijiski načelnik pri kraljevi deželni vladi, pojde v pokoj. Vpraša se, kaj to pomeni? Vže poprej so večkrat o tem govorili, sedaj bode pa menda resnica ta govornica. Ni je skoraj osebe, Hrvatoma manj priljubljene, kakor je bil ravno ta gospod. Živkovič je Srb, in je svoje rojake povsod podpiral, tudi vplival je na Srbe na Ogerskem. Na Hrvaškem so ga imeli za madjarona prve vrste. Sedaj se je pa med stoloma na tla vsedel. Kraljevi komisar Ramberg si je zbral družega civilnega uradnika na svojo stran (Beyer-ja). Vpraša se, kaj pa sedaj? Kdo mu bode naslednik, a kdo bode ban?

Iz Lvova. C. kr. namestnik Zaleski pojde prihodnji teden v vzhodnje kraje prvokrat v svojem službovanju na ogled in se bode baje 10 dni mudil po teh krajih.

smo se pomudili, potem pa sem jaz odrinil, ker sem po vsi sili hotel priti v Srednjo vas, če mogoče, še pred nočjo. Gospod župnik, akoravno, — kakor vsak lahko ume, — preobložen z delom in vsakovrstnimi skrbmi, se pokrije, vzame palico in me spremi nazaj po poti, po kateri sem se bil prej pripeljal. Prekratka je bila ta pot, jaz bi bil imel rajši daljo — že zavoljo pogovora. Na trati videla sva nekaj njegovih živinčet, čednih kravic, pa ne pretežkih, pač pa dobro rejenih, ki so se bile že pogorske trave napasle ter opletale se le še z repi; rekel mi je, da težje pleme ni za te pogorske pokrajine, tu je dobra goved, ki more kakor srna ali koza zdrkniti navzdol, ker drugače bi zlomljenih in spahnjenih nog ne bilo ne konca ne kraja. Dobro! Vsak kraj ima svoje živali, svoje rastline in svoje ljudi. Bohinjska goved ni „prestimana“, pa mleko njeno je dobro, to priča surovo maslo in sir. Kaj bi pa tudi ne bilo, če se pase po dišečih pogorskih travnikih, kjer bi skoro človek sam svoje zobe vtaknil v rastline in jih grizel! Saj tu še kozel nima prehudega duha.

Iz Budapešte, 17. novembra. V poslaniški zbornici je naznanil prvosednik, da bode v ponedeljek, na imendan presvitle cesarice, v garnisonski cerkvi slovesna služba Božja in prosi privoljenja, da sme voščila zbornice kakor običajno predlagati pred slavni prestol. Načrt postave o reviziji postave, kar se tiče splošnega doklada k prihodninskemu davku, pride ob svojem času v obravnavo ter se ne bode prej predlagal sekcijam. V ponedeljek je na dnevnem redu načrt postave zaradi zakonske zveze med judi in kristjani in zaradi civilnih zakov sklenjenih v inozemstvu. Poslanec Eles misli nasvetovati, naj se ta načrt dene z dnevnega reda, in naj se vladi naroči, da naj izdela nov načrt, ki vpelje poleg cerkvene poroke tudi civilni zakon. — V gosposki zbornici predlaga kardinal Haynald, naj slavni zbor izreče svoja voščila povodom imendana presvitle cesarice, da bi Vsegamogočni Njih Veličanstvo ohranil še več let v srečo narodom. Predsednik bode voščila zbora predložil slavnemu prestolu.

Pravoslavna srbska cerkev zborovala bo še letos. Zopet se govori, da ogerska vlada misli patrijarhov sedež iz Karloveev v Budapešto prestaviti. Dotični odlok je cesar že menda potrdil. Kraj, kjer naj se zbora, je navadno sedež patrijarhov; presvitli cesar pa ima pravico, tudi kako drugo mesto za to odločiti.

Na Dunaji pričakujejo ruskega ministra **Giersa** meseca decembra. Kakor vse novine poročajo, ruski državnik nima nikake politične misije, temveč se bo na Dunaji oglašil le, da neko govoričenje ovrže, ki je ondi o ruskih razmerah med Dunajem in Berlinom nastalo.

Vnanje države.

Srbski vstaši skušali so upor tudi v najnovejša srbska okrožja, Niš, Pirot in Vranjo, ktero so si še le v poslednji turški vojski priborili, zanesti, ali pot se jim je preprečila. Trčili so namreč ob dve kompaniji pešcev, ki so proti Aleksincu kretali in odmah se je vnel kratek boj. Vstaši so kmalo pobegnili in se razkropili; Niš, Pirot in Vranja so pa ostali, kakor prej, lepo mirni in v redu.

Nismo se motili, ko smo nedavno prinesli vest o **Pasiču**, da bo bivajoč v Rumuniji skušal za Rusi v dotiko priti. Iz Beligrada se poroča, da je bil tisto noč, ko so ga zasačiti hoteli, v beligradškem ruskem konzulatu skrit in da je sedaj pri ruskem konzulatu v Vidinu. Srbski radikaleci in Rusija vsi pod jednim klubkom delajo in Rusi svojih v odločilnem trenutku ne bodo zapustili.

Na Laškem imenoval se bo pomorskim ministrom admiral Del Santo, ki je kot pomorščak na dobrem glasu. Priboril si je svetinje hrabrosti pri Gačti, Ankoni in Visu. Pri Visu

Pa kam sem všel! Saj se še od gosp. župnika nisem poslovil. Dospela sva do „rogovil“, ker namreč tam en rogel ceste drži proti Bledu nazaj, drugi pa na kviško v gorovje. Tukaj je bila tudi najina ločitev z obljubo, da se še vidiva. Gospod jo mahne nazaj, jaz pa v rebro in ko sem na grebenu, kjer se cesta skriva v grapo, ozrem se še nekoliko navzdol proti Bistrici.

Solčna „buča“, ki mi ta dan ob vsi svoji dobri volji ni mogla ogreti popotnih udov na poštnem vozu, pomika se za gorovje, le mal obok je je še videti. Spodaj pod mano pa je Bistrica, lepša od daleč, ko blizo, ker pota po vasi so zares, — kaj bi rekel, da bi se p. n. cestnemu odboru ne zameril in bi mi jih morda v drugič morda še celó zaprli?

Ali tu ni dano mi dolgo stati in zreti, gore se na tej strani skoro kar vidno naglo temne in če še količkaj postojim, zdrknilo mi bo solnce za tiste velikane, ki drže tam v kotu jezera oklenjeno v podnožji. Do svojega nočojšnjega cilja imam še uro hodá, pot mi ni več znana, toraj stopaj! (Dalje prih.)

je ostal na parniku „Re d' Italia“, ki se je pogreznil. Šest ur boril se je z valovi na smrt in življenje, dokler ga ni ladjica raz „Affondatore“ spuščena pobrala in rešila. — General Mezzacapo podal se bo na otok Sardinija pregledavat ondašnje trdnjave in na novo postavljeno generalno zapovedništvo ondi.

Belgijsko. Za volitve v deželne zbere in v občine je sploh merodajna cena premoženja in davkoplačevanja, a liberalci v Belgiji so si vmislili še nekaj drugega, to je namreč šolska izobražba. Zato so pa vpeljali splošno izpraševanje volilcev, ki hočejo imeti volilno pravico. Za take izpite se jih je oglasilo 77.000 in 50.000 je vprašanje dostalo. Izprašani so se izšolali v verskih šolah in še tudi dandanes je tri petine verskih šol, ker otroci ne hodijo v javne državne šole, marveč v verske. V Lovaniji baje trije jezuiti in trije dominkanci niso mogli napraviti izpita, ako je to res, je le znamenje, zakaj so bila vpeljana taka vprašanja.

Francosko. Nazadnje se vendar dani v budgetni komisiji. Denarstveni minister je mislil, da bode izhajal s posojilom 300 milijonov frankov, sedaj že zahteva 350 milijonov. Pokojninskemu zavodu gre 280 milijonov v državnih rentah, ker država je pozabila to premoženje in ga ne more nazaj plačati, to bi bilo že nad 600 milijonov. Velika železnična društva bodo posodila na državno ime 400 milijonov. Sedaj se pa kaže, kar so previdni že davno trdili, da je milijardo dolga.

Francoska „Union“ prinesla je naperjen članek o **Lutrovi svečanosti na Nemškem**, in pravi: „Boj Bismarku! boj Lutru! Francozi moramo se maščevati nad Nemci, in katolicizem mora zmagati nad protestantizmom! Prva francoska armada, ki bo Reno prekoračila, pometala bo vse Lutrove spominke v vodo. Zahvalnica, ki jo bodo Francozi v Berlinu peli, naznanjevala bode svetu ob enem polom protestantovskega cesarstva in konec oslabele krive vere wittenberskega meniha.“ — Potem naj pa še kdo reče, da mir ni dobro podprt!

Francoski vojni parnik „Correze“ došel je s tremi kompanijami vojakov v Haiphong. Francozi imajo sedaj ondi na bojnem polju: 24 kompanij pomorske pehote po 150 mož, 6 kompanij anamiških strelcev po 200 mož in 3 batalijone po 620 mož; vrh tega je ondi jeden batalijon napravljen iz posadke tonkineškega brodovja, okoli 600 mož močan in toulonski batalijon pomorskih strelcev tudi okoli 600 mož. Vsega skupaj 8000 mož in 6½ baterij topov, nekaj pogorskih topov še posebej in oddelek vojaških inženirjev.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 18. nov. (*Einšpielerjevo slovo*.) Zadnja štev. „Slovenskega Prijatla“ od 15. novembra je prinesla naslednje:

Za slovo!

Caligarunt oculi mei — otemnele so mi oči, in postaral se je tudi „Slov. Prijatelj“. Odložim torej svoje pero in prosim, naj se ga kdo poprime v Ljubljani, kjer je toliko vnetih pa izvrstnih delavcev in kjer se je ravno letos napravila slovenska, katoliška tiskarna.

„Slov. Prijatelj“ je leta 1852 zagledal beli dan pa le pod imenom: „Šolski Prijatelj za šolo in dom“. L. 1856 pa se je sprevrgel na cerkveno polje, se prekrstil v „Slov. Prijatla“, in donašal pridige, homilije, krščanske nauke in katekeze.

Bila je takega časnika potreba. Nemci so takih časnikov in bukev imeli na cente — Stoveneci pa res le malo peščico. V „Slov. Prijatlu“ pa imajo slovenski duhovni bogato zalogo, da si lahko pomagajo v svojem domačem jeziku.

— — Po vsem našteva, ktere knjige se še v njegovi zalogi dobé, in ker se po prvih tečajih „Slov. Pr.“ od več strani poprašuje, omeni, da je pripravljen jih dati ponatisniti s

potrebno popravo, ako se le 300 naročnikov oglasi. — —

Za slovo se pa najpred zahvaljujem milostljivemu Bogu, da mi je dal za tako delovanje potrebnih dušnih in telesnih moči; zahvaljujem se vsem č. gg. sodelavcem, ki so mene in svoje duhovne brate tako ljubeznjivo in krepko podpirali, — zahvaljujem se vsem č. gg. naročnikom, ki ste me s svojim denarjem tudi v trdih časih tako blagodušno podpirali: Vsem, vsem bodi topla, srčna zahvala!

Slednjič se priporočam tudi zanaprej Vaši molitvi in ljubezni in to prepričanje mi dovolite izreči, da sem povsod in vselej mislil delati za slavo in povečanje sv. kat. cerkve in za večni in časni blagor in srečo našega vernega, slovenskega naroda! Z Bogom!

Andrej Einšpieler.

Tako je zopet eden naših najzaslužnejših starost zbog očesnega slabljenja zapustil literarno polje, katero je tako uspešno, tako blagodosno več kot 30 let obdeloval. V homiletični stroki slovenskega slovstva ima Einšpieler eno odličnejših stopenj, če ne prvo. Bil je središče, krog katerega so se zbirale druge moči, ki bi jih brez njega morebiti ne bilo nikdar v javnost. Hvala toraj častitemu starosti; obžalujemo, da odloži pero; a upamo, da bo še sicer s svojo vednostjo, skušenostjo in požrtvovalnostjo na drugi način deloval za blagor naroda slovenskega. Privoščimo mu počitka po tolikem trudu, želimo pa, da bi se mu druge moči okrepčale, kolikor je sploh v njegovi starosti mogoče.

Kar se pa tiče njegovega poziva v začetku slovesa, vemo, da je katoliška tiskarna voljna to nadaljevati.*) Da se le dobijo pisateljske moči! Ali bi ne kazalo, da bi se pri prihodnjem zboru duh. podpornega društva več gg. duhovnikov sošlo in se v tej zadevi kaj vkrenilo?

Iz Ljubljane, 18. nov. (Misli o terminologiji za rokodelce.) Jako vrlo delo nam Vaš cenjeni list ponuja v predelovanje in že naprej pravi, da bo krasno to delo, kadar bo končano. Da! krasna bi bila v resnici ona znanstveno vredjena praktična knjiga! — kajti ptujščina v rokodelskem poslu tako grdi prekrasni slovenski glas, da je joj! Jaz to dobro poznam.

V prvem členu v Vašem listu že imenujete dve misli, po katerih bi se dosegla ta zlata vredna in nam tako zelo potrebna terminologija. Po prislovcu: „Več glav, več misli“, naj podam še jaz svojo.

Eno rokodelstvo jaz poznam popolno. Ah! ljubi Bog! to Ti je terminologija, kakoršno zdaj pozná rokodelstvo! V izgledu hočem svojo misel zaradi sestave imenovane terminologije podati kot pot, po kateri, kakor se meni zdi, bi se dala prav lahko izpeljati. Taka-le je:

Jaz si mislim, naj bi pri vsakem rokodelstvu izveden mojster ali družnik od prvega do zadnjega opisal rokodelstvo, razno orodje in različna posamezna dela zaznamoval z onimi terminologičnimi izrazi, kakoršne zdaj rokodelci istega rokodelstva rabijo, da se razumijo. Ko bi bilo enkrat tako delo slehernega rokodelstva po vrsti dobro sestavljeno s svojimi sedanjimi terminologičnimi izrazi, bi stopili slovenski rokodeljubi in strokovnjaki k svojemu znanstvenemu delu; po potrebi bi privzeli tudi mojstra ali družnika, ki bi strokovnjakom pri sestavljanju terminologije pojasnoval pomen tega ali onega njim morebiti neznanega dela po istem izrazu;

*) Dá! Vse to se je že pred snovalo. Gre le še za obliko ter malenkosti in — osnovano bude. Vredn.

in zdaj bi po slovenskih rodoljubih naše cele domovine nabirali tu ali tam navadne izraze — in nabirali jih iz slovarjev; — v pomanjkanju potrebnega izraza na domačih tleh navadnega, bi pa potem pomagala učenost sama ali korenika iz kakega bratovskih narečij; to slednje bi se utegnulo zgoditi pa le pri takih rokodelstvih, ki niso stara in domača, ter so bila našim očetom še neznana. Po taki poti bi bilo znano kaj nam manjka in lahko bi bilo potem rodoljube prositi, za katere izraze „sedanje“ slabe terminologije naj išejo v svojem življenjekrogu domačega izraza. In tako bi prišlo, da bi nihče ne iskal in ne pisal zastoj.

Naj pojasnim svojo misel v izgledu; vzamimo, n. pr. krznarijo.

Ko je krznar kožo si odbral za stroj, njo:

1. namoči; — potem jo
2. na „flajšpònk“ —
3. „oflajša“; potem déne
4. „v pac“; — kjer jo potem večkrat poliva
5. „z pajso“; potem kože o določenem času
6. posuši na zraku; — prej, ko potem tako kožo dalje stroji, jo
7. „ajnsloga“ — (t. j. na vodi omoči) —
8. „nafôta“ — (t. j. nekoliko z vodo porosi, da se hočejo otrobje olušiti) — potem
9. „céfúsa“ — t. j. z nogo otrobe oluši — potem
10. „garba“ — na „harpònk“ — potem
11. „izštreka“ in ko je tako
12. „curihtana“, je pripravna za delo.

Tako bi se po tem zgledu z malim trudom sestavila stara, to je zdaj navadna terminologija vsih naših rokodelstev in na očigled vidimo, da v najkrajšem času in z majhnim trudom bi gospodje učenjaki določili tehnične izraze za one besede, ki imajo, kakor v navedenem izgledu vidimo, tako po ptujki zasukane izraze. Opisalo bi se po takem načinu delo in orodje, sploh vse, kar k rokodelstvu spada. Ali bi nam bilo težavno, sestaviti in zapisati tako staro, zdaj navadno terminologijo? Po mojih mislih bi tako delo ne prizadevalo nobenih težav in — kaj malih stroškov; kajti s Slovenskim smo že tako daleč, da imamo gotovo v vsakem rokodelstvu že strokovnjaka, mojstra ali družnika, ki bi dobri stvari v pomoč in svoji domovini v slavo hotel z veseljem storiti imenovano, nasvetovano ljubav. Da, da, ne enega, ampak — koliko!

To so moje misli, pa brez zamere! Saj le po skupnem delu pridemo do dobre hrane, naj si bode že za telo ali za slovstvo.

Na Polici, 17. novembra. Zgrudil se je mrtev na tla hudi žganjepivec. Anton Skubic, 68 let stari posestnik na Blečem vrhu, ko je v sosedovi hiši 16. novembra t. l. s tovariši žganje popival.

V mali občini poliški, ki ima nekaj nad 600 duš in štiri gostilnice, je letos že četrti žganjepivec umrl nagle, neprevidene smrti: eden je na potu zmrznil, drugi se je vstrelil, dva je vdaril mrtvoud. Temu se pa ni čuditi, ker brez privoljenja se žganje toči v gostilnicah, se toči vsaj v vsaki tretji hiši po vaseh. Ker se duhovni pastir vstavlja grdi razvadi, ga žganjarji črtijo, preganjajo, ter lažljivo tožarijo pri škofijstvu.

Domače novice.

(† *G. Kozoglav France*), rojen v Stopičah l. 1790, mašnik l. 1824, v pokoji zlato-mašnik je umrl v Ljubljani 19. t. m. R. I. P.!

(*Poroka.*) Grofa Ant. Pace-ta z baronico Marijo Winkler-jeve bodo prihodnji četrtek opoldne poročali knezoškof Krizostom z asistenco sami v svoji domači kapeli.

(*Današnji somenj*) bil je prav dobro obiskovan. Bil je prvokrat na lepem in suhem prostoru pred klavnico. Ljudje so sicer čez prostor zabavljali, pa se ga bodo že privadili. Živine prignalo se je obilo. Govedina se je dobro prodajala in jako visoko ceno dosegla. Kupei došli so iz Tirolov, Bavarske in Italije. Lepega plemena ni bilo ravno na razpolaganje. Z zadovoljnostjo pa lahko pritrdimo, da je že nad polovico na somenj prignane živine deloma požlahnjene. Konj je bilo primerno mnogo, lepih malo in temu primerna bila je tudi njih kupčija. Jako drago so se cenili hrvaški prešiči. Prase, komaj večje od zajca, veljalo je 25 do 35 goldinarjev. Kramarsko blago imelo je navadno ceno.

(*Krojaška zadruha*) se je sestavila včeraj. Za predsednika izvoljen je bil gosp. A. Maršalek, za podpredsednika gosp. Sark, v odbor pa gg. Puš, Witt, Benda, Reichmann in Železnikar.

(*Veterani*) praznovali so včeraj god presvitle cesarice s sv. mašo ob 8. uri v Šempeterski cerkvi, kjer so se cerkvene slovesnosti vsi vdeležili. Zvečer zbrali so se zopet v polnem številu pri „Bierhalle“ na vrtu, v dvorani, kjer so se med krepkimi domoljubnimi govori večinoma v lepi slovenščini in veselo godbo do zgodnjega jutra jako dobro zabavali. Prvi je govoril starosta g. Mihalič in zbranim sodrugom pomen današnjega dne v jako lepem in korenitem govoru razložil, kteremu so veterani živo pritrjevali. Za njim nastopili so drugi govorniki, in pripoznati moramo, da so vsi svojo nalogo častno rešili. Z brezkončnim ploskanjem sprejel se je pa slovenski govor gosp. Mihaliča o „usmiljenem Samaritanu“ — transportni koloni rudečega križa.

(*Malomarnost Rudolfove železnice.*) Potniki, ki so včeraj iz Gorenjkega v Ljubljano dospeli, pritoževali so se bitko o brezobzirnosti Rudolfove železnice glede potujočega občinstva. V Kranji — gorenjski metropole — zaprli so jih nekaj čez 40 v volovski voz, kjer so se za pošteno plačane novce za III. razred do Loke peljati morali. Pri taki priliki so prejšnja leta potnike porazdelili v višje razrede, zdaj pa v živinskega! Mar li si ne more vodstvo za nedelje in enake prilike več vozov preskrbeti? Nadjamo se v bodočnost nekaj več uljudnosti in prijaznega postopanja nasproti plačujočemu občinstvu.

Razne reči.

— Tri mlade medvede so ustrelili 15. t. m. pri Tisovci, fare dobrepolske. Stara medvedka jih je popustila in klatili so se po tamošnjem gozdu. Ko so jih ljudje v snegu zasledili, šli so za njimi in neki mož ustrelil je dva, z vsakim strelom svoje dvocevke enega. Eden je bil obstreljen, pa šli so po sledu za njim in ga drugi dan dobili mrtvega. Tudi na Kočevskem so nedavno ustrelili medveda. Vidi se, da je v ribniških in kočevskih gozdih še dokaj take zverine.

— Vabilo k slavnosti na čast gosp. dvornega svetnika prof. dr. Franja viteza Miklošič-a dne 20. novembra 1883. l. v lokalu „Gartenbaugesellse aft“, I. Parking. Vspored. I. Akademija. 1. „Slavnostni zpěv“ (besede Kalandrove, zložil Förchtgott) prednese slovansko pevsko društvo pod vodstvom gosp. A. Buchte. 2. Izročitev srebrnega lavorvenca in albuma z nagovorom gosp. dr. J. Leciejew-

skega. 3. Berdickij: „Proščanije“, Lavrovskij: „Rička“, prednese gosp. Wahnianin. 4. Schubert-Heller: „Die Fwelle“ na glasoviru prednese gdč. Frieda Zwierzina. 5. Ipavec, dr. B.: „Kdor je mar“, zbor s tenor- in baritonsolom in spremljanjem na glasoviru, prednese slovansko pevsko društvo pod vodstvom gosp. A. Buchte. 6. K. Bendl: „Květy lasky“: a) Moplība, e) Tušeni, Em. Chvála: „Jarní píseň“, prednese c. k. dvorne opere pevec gosp. Fr. Broulik. 7. Solo na violini, svira gosp. St. Kohnowski. 8. Förechtgott-Tovačovský: „Venec narodnih pesmi“ s spremljanjem na glasoviru, prednese slovansko pevsko društvo pod vodstvom gosp. A. Buchte. Glasovir Bösendorfer-ov. — II. Komers. Vstopnica 2 gld. Rodbinski listki za 3 osebe 5 gld. Dijaški listki 50 kr. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer. K tej slavnosti vljudno vabi *slovansko dijaštvo*.

— Luter pa lisica. Nesrečnega krivoverstva začetnik, Martin Luter, kadar je od vruga skušan in premagan zapustil bil sveti red, vojsko je povzdignil proti sveti čistosti. Najprej se je sam v nesnažnega svojega telesa nečistost podal, kedar je Katarino, Bogu na službo darovano in posvečeno devico, iz samostana izvabil in na to nagnal, da se je, Kristusa zaročnika svojega nebeškega po sramotnem zakonu popustivši in zvestobo, s katero se je njemu zdavno prej bila zavezala, nepošteno prelomivši, nečistemu krivovercu pridružila. Potem je vsem ljudem, bodi svetovskim bodi duhovskim, ta veliki nebeški kinč, sveto čistost hotel odsvetovati, da bi mu namreč zamerjena ne bila pri ljudeh pasja njegova telesna strast. Hotel se je učiniti lisico, od ktere v basnih čitamo, kedar se je bil rep jej k ledu primrnil, da se ni mogla leda osvoboditi drugač, nego rep na njem popustivši; videvši pa svojo ostudnost, hotela je vse druge lisice na to nagovoriti, da se tudi vse svojih repov znebijo, kakor da bi grdo bilo toliko breme za seboj vlačiti. Ali kakti lisica drugih lisic ni pregovorila, tako tudi glasoviti Luter Martin ni prekanil vseh ljudi, ako ravno jih je mnogo. Temu nasproti je dan danes še mnogo tisuč in tisuč ljudi obojega spola, v stanu duhovnem in svetovnem, starih in mladih, kateri so svoje dušice tudi po sveti telesni čistosti Kristusu zveličarju svojemu zaročili ter mu zvestobo do svojega groba stanovitno obdržavajo. Tako piše skoro od besede do besede slovenski pisatelj Jurij Hobdelič (r. 1599, u. 1678) v knjizici: Zercalo kreposti B. D. Marie, natisnjeni l. 1662 v Građu (str. 233. 4).

— Bavarski vojvoda Karol Teodor, brat naše cesarice Elizabete, je slavno-znan zdravnik, ter se ravno sedaj operacij v v splošnji bolnišnici na Dunaji sam vdeležuje.

— Umrl je v Rimu hrvaški učenjak in pisatelj, kanonik dr. Jurij Pulić. Truplo njegovo pripeljali so v Dubrovnik, kjer je bil ranjki dalj časa v službi.

— Nesreča na morji. Avstrijska jadrnica „Nahor“ zadela je ob angleški parnik „Duke of Argyll“ blizu Liverpola in se je potopila. Ljudje so se vsi rešili.

— Revščina se po velikih mestih od dne do dne množi in grozno širi. Proletarijata je vsak dan več. Na Dunaji so za reveže brez obzira na obilne dotične dobrodelne ustanove od leta 1873 do 1882 povprečno vsako leto 4,573.541 gold. potrebovali.

— Cesarica Evgenija je podarila mestu Marsiliji cesarski grad in kar k njemu spada. Mestni zastop v Marsiliji je hotel cesarici grad kar proč vzeti, vnela se je tožba, cesarica je dobila pravdo, a sedaj je pa grad mestu podarila za obćenokoristne naprave.

— Iz Rusije se javi jako gorko vreme; vrbe so pognale, kakor o veliki noči in drugo drevje ima tudi že silno velike popke. — Na Nemškem v mestu Schwedt v deželi Brandenburg so našli nedavno zrele jagode, druge so pa še le cvetele. Če jih ljudje le na vrtu lažnjivega kljucka niso videli?

Telegrami „Slovencu“.

Praga, 18. nov. Stavbeni odsek je zjutraj na odru slovesno izročil narodno gledališče, katero je bilo znotraj električno razsvetljeno. Dr. Rieger, v imenu stavbenega odbora delo izročevajoč, govoril je navdušeno o umetnostih namenih tega zavoda; govor je bil sprejet s trikratnim „Slava“ in „Na zdar“. Predsednik odseka, Skramlik, rekel je, da gledališče si bo prizadevalo, odpreti narodu pravo umetnost. Vodja Schubert je obljubil, da igralci bodo delovali v duhu onih mož, ki so umetnostni dom osnovali in dokončali. Slavnost končala se je s trikratnim „Slava!“

Praga, 18. nov. Slavnostna predstava v narodnem gledališču, pri kateri so bili navzoči česki in moravski deželni namestnik in veliko gostov ter mnogo poljskih in rusinskih deputacij v narodnih nošah, bila je čez vse odlična. Smetanova slavnostna opera „Libuša“ igrala se je z ravno istimi igralci, kakor pred dvema leti. Oprava je izborna, popolnem slovenska. Peveci in skladatelj bili so po večkrat klicani.

Dunaj, 19. novembra. „Militär-Verordnungsblatt“ razglša cesarsko ročno pismo dosedanemu načelniku mornarstvenega oddelka, admiralu Pöckhu, v katerem mu z najtoplejšo zahvalo za dosedanje službovanje podeli Leopoldovi red ter privoli v njegovo vpokojenje iz zdravnostnih ozirrov.

Cesar imenoval je kontreadmirala bar. Daublebsky-Sternecka za načelnika mornarstvenega odseka in mornarskega poveljnika, ob enem povzdignivši ga za viceadmirala. Kontreadmiral Eberan pl. Eberhorst imenovan je za namestnika načelniku mornarstvenega odseka. Dosedanji namestnik, viceadmiral Milosić, je po svoji prošnji deján v pokoj, dobivši komandérski (poveljniški) križ Leopoldovega reda.

Inomost, 18. nov. Trgovinski minister je prišel zjutraj sèm ter odpeljal se proti Landecku, spremljan po deželnem namestniku. Ob večeru dospel je do Št. Antona, kjer ga je čakalo podvzetništvo železnično. Poda se k otvorenju predora.

Genua, 19. nov. Nemški stolonaslednik, po polnoči dospevši, bil je po uradih in prebivalstvu prijazno sprejet.

Tujci.

16. novembra.

Pri *Matič*: Wiljem Löbl, soprogo, iz Berlina. — Hermanu Mankes, trg. potovalec, z Dunaja — Janez Eckert, juvelir, iz Prage. — Veit in Emil Czihak, kupeca, iz Brna. — Karl pl. Loziczky, trg. potovalec, iz Gradea. — Emil Strohbach, tovarnar, iz Maribora. — Karl Richter, c. k. stotnik, iz Trsta.

Pri *Stonu*: M. Schmana, kupee, z Dunaja. — Alojzij Zinger, kupee, z Dunaja. — Josip Lückl, pevec s soprogo, iz Gradea. — Karl Augustin, c. k. častnik, iz Pilzna. — Anton Sindler, zasebnik, iz Trsta — Janez Janežič, župnik, iz Breznice. — Franc Penea, iz Mokronoga.

Pri *Južnem kotodvoru*: Ferd. Dörflinger, iz Trsta. — Anton Horak, iz Pula.

Eksekutivne dražbe.

23. nov. 2. e. džb. Jožef Kopačin iz Škrla št. 31. Vipava. — 1. e. džb. pos. Janez Kobi iz Kamnika, 2045

gl. Vrhnika. — 1. e. džb. pos. Mihael Šuštaršič iz Zaplane, 1145 gl. Kamnik. — 3. e. džb. posestva št. 413 pod grajšino Postojnsko. Bistrica. — 1. e. džb. pos. Marija Bertonec iz Godešič, Loka.

24. nov. 1. e. džb. pos. Janez Zgonec iz Lazov št. 2, 3870 gl. Lašiče. — 1. e. džb. pos. Janez Tomaž iz Dravelj, 806 gl. Ljubljana. — 3. e. džb. pos. Matija Sime iz Malega Ubeljskega, 6130 gl. Senožeče. — 1. e. džb. pos. Jože Burja z Vrha, 2148 gl. Brdo.

Dunajska borza.

17. novembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 75 kr.
Sreberna „	79 „ 30 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 05 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 30 „
Ogerska zlata renta 6%	120 „ 20 „
„ 4%	86 „ 90 „
„ papirna renta 5%	85 „ 25 „
Kreditne akeje 160 gld.	278 „ 20 „
Akeje anglo-avstr. banke 120 gld.	105 „ 25 „
„ avstr.-ogerske banke	838 „ — „
„ Länderbanke	107 „ 80 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	624 „ — „
„ državne železnice	312 „ 20 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	217 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	119 „ 50 „
4% „ 1860 500	132 „ 50 „
Državne srečke iz l. 1864 100	171 „ — „
„ „ 1864 50	170 „ 75 „
Kreditne srečke „ 100	172 „ 25 „
Ljubljanske srečke „ 20	23 „ — „
Rudolfove srečke „ 10	19 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102 „ 80 „
„ Ferdinandove sev. „	104 „ 75 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	120 „ 50 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 72 1/2 „
Francoski napoleonid.	9 „ 58 „
Nemške marke	59 „ 15 „

Akademični slikar

Jurij Tavčar

v Gradišči (Burgstalske ulice) št. 11,
priporoča se sè spoštovanjem častiti duhovščini. (2)

Gospodu Gabrijelu Piccoli,

lekarju

v Ljubljani.

Veliko let ozdravljam razne bolezni edino le z Vašo „Francova esenca“ in to z najboljšim uspehom. Prosim vas še za 12 steklenic.

Trst, meseca septembra 1883.

Dr. Pardo, praktičen zdravnik.

Vaša „Francova esenca“ oprostila me je izvrstno in popolnoma hude nad dve leti trajajoče bolezni. Izrekam Vam kakor izumniku tega zdravila svojo najtoplejšo zahvalo.

Rakovac na Hrvaškem blizu Karlovca.

Ivan Pufić.

Podpisani potrdim, da je „Francova esenca“ gosp. Gabrijela Piccoli moje župnijane od marsikake bolezni temeljito ozdravila in se je ljudje z najboljšim uspehom poslužujejo.

Fianona v Istriji meseca oktobra 1882.

Anton Vlasič, župnik - kanonik.

Prosim Vas zopet za 24 steklenic vaše „Francove esence“, ki je za bolezni v želodec bolje od vsakega drugega zdravila. Tudi naš tovarniški zdravnik jo priporoča.

A. Augesthaler.

(5) montèr v tovarni za stroje g. Körösi v Gradi.

„Francova esenca“ je pomagala že tisočim ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v želodec in trebuhu, krč, božjast, trebušno in prehajalno mrzlico, zabasanje, hemeroidje, zlatenico itd., ki so vse nevarne, ako se o pravem času ne ozdravijo. Steklenica velja 10 kr.